

Interferențe lingvistice româno-spaniole

- Context. Contextual. Contextualitate -

Ioana JIEANU

1. Preliminarii

În momentul de față toate studiile sociologice, politice, economice amintesc de fenomenul globalizării și se încearcă analizarea acestuia și descoperirea tuturor caracteristicilor sale. Un aspect al globalizării este imigrarea populației sărace în țările dezvoltate.

În același timp, pe toate posturile de televiziune, în toate ziarele, sau revistele, pe stradă, auzi vorbindu-se de românii din Spania, de deficitul forței de muncă din România, cauzat de exodul populației în țările occidentale.

Românii din Spania asimilează rapid limba, cultura, felul de a trăi al spaniolilor și se transformă. Nu reușesc însă să ajungă să gândească, să se comporte, să vorbească asemenea unui spaniol nativ și mereu li se va spune *rumanos* (*vezi infra*). Întorși în țară nu vor reuși să se readapteze la traiul zilnic, la greutățile economice etc. Așadar, românul imigrant nu-și va găsi prea curând locul în lume.

În România nu este cunoscut cu exactitate numărul românilor plecați în străinătate, și nici al românilor din Spania. Conform datelor primite prin intermediul Asociației Românilor din Castellón, numărul românilor din Spania este de aproximativ un milion. Numai în Castellón, orașul ales ca studiu de caz pentru această lucrare, trăiesc aproximativ 50.000 de români, printre cei 160.000 de locuitori ai orașului.

Poate cifrele nu impresionează la o primă privire, dar faptul că aproape o treime din locuitorii unui oraș spaniol sunt de naționalitate română, ridică mai multe semne de întrebare. Din ce cauză emigrează românii? De ce și-au ales ca destinație Spania? Cum s-au acomodat în țara de adopție? Și-au păstrat obiceiurile? Dar limba? Au suferit transformări majore? Sunt românii apreciați în Spania? Cum influențează imigrația și contactul cu limba spaniolă limba română vorbită în țară? Acestea sunt doar unele din întrebările care necesita urgente răspunsuri.

Pentru a cerceta interferențele lingvistice româno-spaniole este necesară identificarea contextului în care cele două limbi studiate interacționează precum și împrejurările în care au intrat în contact.

2. Contextualitate

Termenul de *contextualitate* semnifică *un ansamblu de circumstanțe (care caracterizează un anumit moment)*(NDULR). Împrejurările care au dus la existența unor modificări în felul de a vorbi al românilor din Spania, dar și în maniera de

comunicare a spaniolilor trebuie înțelese pentru a putea analiza influența limbii spaniole asupra limbii române, dar și a românei asupra limbii spaniole.

Factorul principal al acestor transformări lingvistice este imigrarea economică în Spania, începând cu anul 1995. Un alt aspect este constituit de vizionarea excesivă a filmelor sud americane de către un anumit sector al populației române, iar un al treilea ar fi ascultarea în ultimii ani a muzicii spaniole. Circumstanțele care au înlesnit interacțiunea celor două limbi vor fi analizate pe larg în următoarele pagini.

3. Context. *Contextul lingvistic desemnează o parte a unui enunț (sau părți ale enunțului) care precedă și /sau urmează unitate lingvistică supusă analizei și care îi condiționează prezența, forma sau funcția (DȘL).* Analizând interferențele lingvistice dintre două limbi, contextul este esențial pentru descoperirea particularităților de limbă ce rezultă în urma acestei interacțiuni. Datorită faptului că limba spaniolă nu are anumite sunete din limba română (ș, ț, ă, â, j, v), românii din Spania sunt tentați să renunțe și ei la ele.

I 6 : *Vino pa la mine!*

I 7 : *Ce fata frumoasa!*

I 1 : *Ma, te bat!*

I 1 : *Bin, ha, ha ! Vin !*

De altfel, în textele scrise, diacriticele nu mai sunt folosite.

Prin corelație cu termenii din limba spaniolă, apropiați ca formă, se produc alte ezitări fonetice. Totuși, tendința este de autocorectare.

I 1 : *Beui ! Beui !*, este folosit în loc de băui, prin analogie cu radicalul verbului din limba spaniolă beber.

I 2 : *Ați ieșit din paisaj.* (forma spaniolă : paisaje).

4. Contextul comunicativ este *ansamblul factorilor care, dincolo de sensurile determinate de structura lingvistică a enunțurilor afectează semnificația acestora. Contextul comunicativ desemnează orice informație de bază care se presupune că e împărtășită de emițător și de receptor și contribuie la interpretarea unui anumit enunț de către receptor (DȘL).* Factorii care au determinat interferențele lingvistice dintre cele două limbi supuse analizei sunt de mai multe feluri: factori extralingvistici (social, cultural, economic, istoric, politic) și factori lingvistici (la nivelul sunetelor, la nivelul înlănțuirii gramaticale, la nivelul sensului).

4.1. Migrația în contextul național spaniol

4.1.1. Spania, de la emigrare la imigrare

După răscola din 1946, o dată cu interzicerea emigrării decretată imediat după războiul civil cu scopul de a recupera pierderile demografice cauzate de acest conflict, a început masiv emigrarea spaniolă. Guvernul, conștient de incapacitatea sa de a frâna plecarea spaniolilor în afara granițelor și de a asigura în interiorul țării condițiile necesare pentru dezvoltarea economică a țării a trecut de la interzicerea emigrării, la promovarea ei. Se estimează că populația spaniolă emigrată în America

a fost de 826.000 în jurul anilor '50. În decada următoare, numărul s-a redus simțitor până la anularea totală a emigrației spre această destinație în anii '70.

Emigrația spaniolă s-a redirecționat către alte destinații din Europa, în țări precum Germania, Franța și Suedia, începând cu anii '60. În 1964 au părăsit Spania un număr aproximativ de 300.000 de oameni.

La finalul anilor '60, numărul emigranților spanioli scade, pentru a se opri brusc, începând cu criza petrolieră din 1973.

La jumătatea deceniului al șaselea (sec. XX), Spania a cunoscut o etapă de dezvoltare industrială. În această perioadă a crescut importanța activității turistice și a început dezvoltarea sectorului destinat serviciilor publice ca o consecință directă a politicii publice care trata problemele declinului industrial.

Începând cu 1975 s-a inițiat procesul schimbării sociale. Stabilitatea politică a atras capital străin, dar și imigrarea. În această perioadă se întorc în Spania mai mult de 800.000 de spanioli, în același timp intră în Spania mai multe mii de imigranți din Argentina, Uruguay, Chile, Maroc. Acești imigranți se așază în diverse orașe spaniole, aflate în plină dezvoltare și muncesc cu precădere în construcții sau agricultură. Astfel, la jumătatea anilor '80 numărul imigranților este de 183.422 în 1980, corespondentul a 0.5% din populația Spaniei (Colectivul I.O.E, 2002, din Statisticile rezidenților străini, diverși ani, elaborate pentru Ministerul de Interne).

Pornind de la mijlocul anilor '80, când se instituie modelul de creștere economică, bazat pe serviciul temporar și flexibil, se produce o dereglare continuă a pieței muncii, se extinde economia informală și se produce segmentarea pieței muncii: crește șomajul în anumite sectoare, în timp ce în altele se produce o creștere deosebită (Grigore Gil, 1998).

Când Spania intră în Comunitatea Economică Europeană (1986), tema imigrării se convertește într-o problemă de interes european. Așadar, în 1985 a fost promulgată Legea Drepturilor și Libertăților Străinilor din Spania și Statul Spaniol a început a fi receptat ca o țară care încurajează imigrația. Criza economică din anii '90 a afectat toată Europa, în consecință și Spania în sectoare precum agricultura, pescuitul, mineritul. În același timp a favorizat dezvoltarea sectoarelor de servicii și construcții, o dată cu creșterea de mână de lucru ieftină a imigranților. În această perioadă coexistă „aristocrația muncitoare”, minoritară, formată din muncitorii săraci, necalificați. Printre aceștia se inserează din ce în ce mai mult mâna de lucru a emigranților.

4.1.1. Legea străinilor din Spania

Legea Organică 7/1985 privind Drepturile și libertățile străinilor din Spania, fixează pentru prima dată, într-o manieră secretă statutul rezidenților străini, aflați pe teritoriul spaniol. Această lege voia să limiteze timpul de ședere al imigranților pe teritoriul spaniol la perioadele prevăzute în contractele de muncă, cu dreptul de a le mări cu încă un an, fără a aborda problema rezidenței definitive sau a regroupării familiale.

Un statut special și privilegiat îl dețineau imigranții proveniți din Uniunea Europeană, conform Acordului de Adeziune al Spaniei. În acest act se regăsește și acordul pe care majoritatea Miniștrilor de Externe l-au semnat la Shengen, 1985,

care a avut drept consecință directă dispariția frontierelor dinăuntrul Uniunii, creându-se un spațiu comun european care a întărit controlul frontierelor exterioare și a fluxurilor migratoare provenite din țările exterioare comunității.

În 1991, a luat naștere Direcția Generală a Migrației și un an după aceea a început să funcționeze comisia Interministerială privind Străinătatea care coordona departamente distincte din cadrul Ministerului Interior, al Muncii și cel de Externe.

În anul 1996 se aprobă un nou regulament privind Legea Străinilor care-l schimbă pe cel anterior.

Pentru motivele reformei se menționează creșterea populației de origine străină, începând cu anul 1986, compromisurile internaționale ale Spaniei, necesitatea de a adopta procedurile administrative privind străinii, la procedurile generale privind această Lege, precum și aderarea la orientările stabilite prin primul Plan de integrare Socială a Imigranților, aprobat în decembrie 1994. În Regulamentul Legii Străinilor se stabilește menționarea perioadei de ședere în Spania, se introduce permisul definitiv după cinci ani de rezidență legali și dreptul de regrupare familială.

În anul 1997, diverse partide politice propun elaborarea unei noi legi privind imigranții care a fost aprobată în decembrie 1999, după un an de negocieri și fără ca partidul aflat la putere să fie de acord. În 2000 se promulgă legea Organică 8/2000 din 22 decembrie privind drepturile și libertățile străinilor din Spania și integrarea lor socială, dând răspuns necesității de abordare a imigrației ca un fapt structural ce a convertit Spania într-o țară destinată fluxurilor migratoare.

Aprobarea acestei legi a răspuns, de asemenea, necesității de încorporarea a compromisurilor internaționale asumate în Spania ca o consecință a acordurilor semnate la reuniunea Șefilor de Stat și a membrilor Guvernului din cadrul Uniunii Europene, din Tampere (BOE nr. 279).

În numele Acestei noi legi s-a creat Consiliul Superior al Politicii Privind Imigrarea având ca obiectiv coordonarea actelor Administrației Publice cu competențele sau cu tot ceea ce privește integrarea imigranților (Ofrim, 2001). Plecând de la schimbările produse, în scopul principiilor enunțate, punerea în circulație a acestei legi, nu a fost lipsită de probleme.

Totuși, această lege nu părea să satisfacă necesitatea de control și reglementare a fluxurilor migratoare astfel că în 2003 apare o altă lege Organică, 14/2003, din 20 noiembrie care înlocuiește Legea Organică 4/2000.

Obiectivele urmărite de noua lege sunt printre altele:

1. Îmbunătățirea gestionării care face legătura între simplificarea normelor administrative și lupta împotriva folosirii frauduloase a procedurilor administrative de gestionare privind imigrarea.
2. Întărirea instrumentelor de sancționare folosite în lupta împotriva imigrării ilegale și a traficului de ființe umane.

În termenii organizațiilor dedicate apărării drepturilor imigranților (AIPE, Foro Alternativo, CCOO, etc) și a oamenilor de știință precum Walter Actis, Joaquin Arango, Francesc Carbonell, Carlos Gimenez, etc. modificările afectează direct imigranții și nu comunitatea spaniolă și au drept finalitate întărirea sistemului de legalizare a situației rezidențiale și de muncă în statul spaniol. Prin această lege imigranții nu mai pot beneficia de regularizarea actelor.

4.1.2. Planul Național GRECO (Programul Global de Reglare și Coordonare a Străinilor și Emigrarea în Spania)

Împreună cu Legile privind Străinii adoptate de guvernul Spaniei în ultimii zece ani, au apărut și o serie de planuri și strategii care au încercat rezolvarea problemei integrării sociale și culturale a imigranților.

În 1994 s-au stabilit primele măsuri prin intermediul „Planului pentru Integrare socială a imigranților”:

a) Înlăturarea cauzelor imigrației prin intermediul Organizației pentru dezvoltarea țărilor din care provin;

b) O cunoaștere mai bună a fluxului migrator și în consecință, stabilirea unor măsuri pe care Spania și le putea asuma și care permiteau dezvoltarea unei politici de interacțiune efectivă;

c) Aprofundarea integrării sociale a imigranților care s-au stabilit în Spania;

Programul GRECO se constituie la început cu scopul de a analiza toate problemele fenomenului migrării. La elaborarea acestui proiect au participat mai multe Ministere, printre care Ministerul de Externe, de Justiție, de Interne, Educației și Cercetării, Muncii, Sănătății etc.

Aceste acțiuni au întâmpinat problemele și necesitățile imigranților pe care le pot avea în interiorul societății spaniole.

4.2. Contextul politic și economic din România care favorizează exodul populației autohtone în Spania

La mijlocul anilor ‘90 nu se poate vorbi de o imigrare a românilor în Spania. Puținii emigranți proveniți din România înainte de 1994, nu se constituiau într-o comunitate importantă ca număr pentru a putea fi luați în considerare în documentele statistice, unde practic nu figurau.

Iluzia provocată de schimbările politice produse în România la sfârșitul anului 1989 nu dispăruseră încă și locuitorii au continuat să se bucure de planurile lor pentru un viitor liber, democratic și fericit, în care nimeni nu trebuia să muncească pentru Stat, ci pentru el însuși și pentru familia sa.

Însă iluziile s-au redus, până ce au dispărut complet. Lumea nu a găsit soluții împotriva sărăciei, și a început să emigreze.

La începutul anilor 1994–1995, numărul emigranților români în toată lumea este de aproximativ un milion de persoane, dintre care în Spania ajung 30.000 de oameni cu permis de rezidență sau muncă.

Toate schimbările politice, economice și culturale de după 1989 s-au făcut cu multe erori. Mulți tineri, cu sau fără studii nu reușesc să-și găsească un loc adecvat de muncă, alții mai puțin tineri, au intrat în șomaj o dată cu dispariția marilor corporații industriale. Nevoști să acorde sprijin familiei, mulți au ales să muncească în alte țări. Respinși treptat din Franța, Anglia, Germania, românii au găsit în Spania un spațiu propice dezvoltării lor economice, dar și culturale. Ușurința cu care au învățat limba (deoarece este tot o limbă romanică), viața destinsă, fără griji materiale, oamenii mai primitivi decât celelalte popoare ale Comunității Europene, i-a determinat pe români să aleagă, ca destinație a viitorului lor, Spania.

Importanți sunt și factorii culturali care au înlesnit adaptarea românilor în Spania. Istoria comună în anumite aspecte (amândouă țările au fost colonii romane), limba asemănătoare, unele tradiții și obiceiuri ce provin din vechile ritualuri romane, toate acestea au dus la preferarea de către români a Spaniei, pentru a emigra, dar și la rapiditatea adaptării românilor la cultura, limba și stilul de viață al spaniolilor.

4.3. Un rol dominant în analiza **contextului situațional** îl are studierea datelor situației de comunicare, și anume **identitatea, rolul și statutul social al interlocutorilor, locul și momentul comunicării.**

În acest sens pentru a realiza această lucrare am ales mai multe clase de informatori. Pentru studiul felului de a vorbi al românilor care trăiesc în Spania, am cooptat două grupuri de români care trăiesc în două zone diferite ale Spaniei: Madrid și Castellón de la Plana. Modalitățile de exprimare ale spaniolilor care au intrat în contact cu vorbitorii de limbă română sunt stabilite pe baza felului de a se exprima a anumitor cetățeni spanioli în situații în care se află în vecinătatea românilor. Achizițiile lingvistice ale românilor care trăiesc în țară sub presiunea telenovelelor, a ascultării muzicii spaniole și a intrării în contact cu românii care trăiesc în Spania sunt cercetate cu ajutorul unor persoane care fac parte din calase sociale diferite, de vârstă diferită. Limba informatorilor este studiată pe parcursul mai multor ani (deci din momentul plecării în Spania până în momentul de față), prin intermediul înregistrărilor video. În general, românii din Spania sunt observați atunci când se află în familie, la petreceri numai între români, deoarece de câte ori se află în prezența unui spaniol folosesc limba spaniolă. Persoanele intervievate se deosebesc în ceea ce privește nivelul social. Unele au terminat o facultate, alții au studii liceale, sau au studii nefinalizate în țară.

Modificările cele mai vădite sunt identificate în limbajul copiilor și al adolescenților, care refuză să mai vorbească limba română (în funcție de durata șederii lor în Spania). Aceștia înțeleg limba română, dar răspund, chiar românilor, numai în limba spaniolă.

Achizițiile lingvistice ale grupului din Castellón sunt oarecum diferite, deoarece aceștia (în special cei care merg la școală) sunt obligați să învețe valenciana, un dialect al catalanei. Așadar, tinerii reușesc să vorbească într-un timp scurt ambele limbi (catalana și spaniola). Impactul folosirii acestor limbi asupra limbii române este foarte mare. În familie, folosesc româna amestecată cu termeni din cele două limbi, iar în cercurile de prieteni, doar limbile recent achiziționate. Când se feresc de părinții lor utilizează doar valenciana, deoarece părinții nu o cunosc.

Spaniolii vorbesc limba română numai atunci când sunt înconjurați de unul sau mai mulți români. De asemenea, se observă o diferență între spaniolii din Madrid care intră în contact cu românii și cei din Castellón. Deoarece sunt bilingvi, cei din urmă învață mai repede limba română decât cei din Madrid.

Din punct de vedere fonetic, spaniolii au probleme de pronunție cu anumite sunete ale limbii române, care nu există în castelană:

Vocalele:

Ă ə ʃ

- [ə: bună [bunə], bunică [bunicə]
- â, î [î]: vânăta [vînətə], român [romîn]
- e de la sfârșitul cuvintelor: carte

Consoanele:

- ț [ts]: biscuiți
- ș [ʃ]: și. Această consoană se regăsește în unele cuvinte catalane: això (acolo), Xàtiva (nume de persoană)
- j [ʒ] pijama, prezentă în unele cuvinte în catalană: Jaume, pijama, [tʃ] [tʃawme] i [dʒ] [dʒawme].
- z [z]: zebra. Acest sunet există totuși în catalană: zebra, rosa.

Tendința vorbitorilor spanioli este de a pronunța aceste sunete astfel:

- ș - [tʃ]/[č]
- j - [dʒ]/[ğ]
- z - [θ]
- ă, â - [a]
- ț - [t]

Fără a depune eforturile românilor pentru a învăța limba castelană, locuitorii spanioli își însușesc treptat noțiuni de limbă română. Punctul de plecare pentru învățarea limbii române este constituit de similaritățile lexicale dintre cele două limbi: în momentul în care devin conștienți de faptul că foarte multe cuvinte sunt identice în ambele limbi, iar unele au rădăcina comună, devin interesați de aprofundarea gramaticii, deoarece și aici există multe asemănări.

Printre cunoștințele de limbă română ale spaniolilor, sunt salutarile: *Buna!*, *Buna dimineața!*, *Buna seara!*, *Noapte buna!*, *Buna!*, *Pa!* *La revedere!* și conversația de bază: *Ce (mai) faci?*, *Bine!*, *Mulumesc (mult)!*, *Da.*, *Nu.*, *Mi pare bine!*, *Sunt...*, *Numele meu este...*, *Cum te cheamă?*, *Vă rog....*, *Bravo!*, *Scuze!*, *Nu inteleg...*, *Succes!*, *Sigur!*, *E bine.*

Bineînțeles, există mulți spanioli care au primul contact cu limba română prin intermediul înjurăturilor. Românii sunt cunoscuți pentru faptul că fac *haz de necaz*. De aceea, pentru a se înveseli într-un mediu nu foarte propice dezvoltării lor interioare, îi învață pe spaniolii dornici de a cunoaște limba română, în loc de saluturi, înjurăturile cele mai frecvente din limbă. Astfel, se poate întâmpla ca, mergând pe străzile Castellónului, Valenciei, Madridului, să fii înjurat de un spaniol care, de fapt, dorește să te salute.

Acest aspect a devenit o problemă pentru autoritățile spaniole și se încearcă luarea unor măsuri. Astfel, în ziare, la televiziune, la diverse cursuri de învățare a limbii române, sunt prezentate și înjurăturile, pentru ca locuitorii spanioli să se ferească de folosirea lor, sau să-și dea seama de momentele în care sunt agresati verbal.

În afara salutarilor, în limbajul spaniolilor s-a încetățenit și alte noțiuni lexicale. Cuvintele dispartate din limba română se folosesc câteodată în funcție de locul în care se poartă discuțiile: *mar, para, suc, posta, magazin, alb, mic*, în general, cuvinte din vocabularul fundamental.

O situație frecventă de utilizare a limbii române de către spanioli se întâlnește în restaurante, când locuitorii autohtoni sunt serviți de chelneri români, cu care încearcă să dialogheze în limba română: *Bună! Ce faci?; Esti român? (Este român?); De unde esti?; Vreau...* (și continuă în spaniolă).

De cele mai multe ori, folosirea noțiunilor de limbă română de către spanioli este determinată de prezența unei persoane din România. Însă, există cazuri în care, cuvinte românești s-au încetățenit în anumite grupuri de prieteni. De exemplu, la despărțirea de o persoană dintr-un grup se utilizează salutul *Pa!*, sau părintele este numit *tata*.

Din cele expuse anterior, reiese faptul că interacțiunea dintre cele două limbi: spaniolă și română afectează nu numai limba română a imigranților români, dar și exprimarea în limba castelană a cetățenilor spanioli. Chiar dacă influența limbii spaniole asupra limbii române nu este evidentă la toți vorbitorii, sau în toate contextele existențiale, anumite particularități ale limbii române s-au încetățenit deja în vorbirea spaniolilor, iar această influență este de abia la început. Imigrația română este în continuă creștere, studii despre situația românilor din Spania nu există, iar drepturile imigranților în Spania nu sunt încă concretizate.

Importantă este și *studierea supozițiilor despre ceea ce interlocutorii știu, sau consideră de la sine înțeles, despre opiniile și intențiile lor în situația dată* (DSL). De cele mai multe ori românii când ajung în Spania nu cunosc limba poporului în care încearcă să se integreze. Așadar, primul lucru pe care-l fac este să urmeze cursuri de spaniolă, să învețe din cărți, de la televizor. Cei tineri învață foarte repede (o lună), iar cei mai în vârstă mai greu (între șase luni sau chiar doi ani). În momentul în care reușesc să reproducă anumite cuvinte, propoziții sau fraze în spaniolă, le folosesc – încântați de faptul că sunt în stare, sau pentru a le repeta. Așadar, după perioada de asimilare a limbii, urmează o perioadă în care românii refuză comunicarea în limba maternă pentru a *practica* noua limbă. Revenirea la discuțiile în limba română între prieteni se realizează după ce românii încep să se *descurce*, sau chiar să vorbească bine limba proaspăt învățată.

Românii din Spania se împart în două categorii: cei care își renegă etnia, care nu vor ca cei din jurul lor să-și dea seama că sunt români¹ (în special adolescenții),

⁵ Cuvântul *rumano*, cu toate variantele de singular și plural, a căpătat o nuanță peiorativă. Sunt preferate, de ambele părți, și între spanioli, dar și între români, variantele: „sunt din România”, „sunt

cei care nu vor să se întoarcă în România și cei care sunt *mândri* că sunt români, care au plecat în Spania din motive economice și care vor să se întoarcă (din ce în ce mai puțini).

Astfel, cei din prima categorie vorbesc mai des limba spaniolă, deci și influența acesteia asupra limbii este mai mare, iar cei din a doua categorie vorbesc mai rar limba spaniolă, iar în familie refuză să o folosească.

Esențial în studierea **contextului situațional** este *locul unde se înserează enunțul considerat în ansamblul discursiv din care face parte* (DȘL).

4.4. Lexicul în limba română folosit de imigranții din Spania este aproape normal. Românii comunică cu lejeritate, greșelile gramaticale, dezacordurile, variază în funcție de grupuri și de nivelul de pregătire al subiecților. Cele zece persoane, al căror limbaj a fost analizat, au încercat permanent să folosească numai limba română, deoarece știau că înregistrările vor fi vizionate de rudele din România. Totuși, în limbajul folosit apar influențe reprezentate în mare majoritate de lexicul spaniol. Acestea ar putea fi împărțite în două categorii.

A. În primul rând, expresiile și cuvintele uzuale, pe care toată lumea le cunoaște, intervin în discursul în limba română cu ușurință. Acestea sunt folosite atât de des în comunicarea zilnică, încât nu dispar nici din comunicarea din cadrul grupurilor de români.

1. Verbele la imperativ sunt cel mai dea întâlnite *vamos, cayate, os quiero, os quiero mucho, no tengo salto, Mira! Mira la pui!, Apă, por favor!*

2. Interjecțiile sunt frecvent folosite atât în limba română, cât și în limba spaniolă. „Mă” se folosește atât pentru fete cât și pentru băieți. O singură dată apare „fă” în limbajul unei persoane de 60 de ani. Exemple: *Uite! Mira!, Hai! Vamos!*

3. În ceea ce privește adverbele de mod, de timp și de loc, sunt preferate cele din limba spaniolă, care sunt folosite mereu în comunicarea cu un cetățean autohton. Frecvența lor se explică prin faptul că, însoțite de gestul potrivit pot înlocui numele unui obiect, sau anumite explicații complementare: *Claro que si!, Ahora, pot să zic?, Nu mai poate să vorbească bien, Asi, chica, Hay que si?, En serio, de verdad!, Vale!, Pronto! De verdad! Si?, Ahora! Acum! Ahora! Vamonos! Hai mă!* – afirmație rostită în momentul în care trebuia să mănânce boabele de struguri de la 12 noaptea în seara de anul nou - , *Basta! Fata blonda! Basta!*

Bineînțeles că din limbajul imigranților nu lipsesc substantivele și adjectivele. Românii le acordă anumite conotații familiare și se folosesc cu precădere între membrii aceleiași familii: *Es mi novia, senior, seniorita Senior, ce mai faceți, domne?, Dă-i și senioritei!, cervesa (bere) : Și, cervesa se bea la spanioli! Asta e !; Chico, chica (băiat, fată): așa chica, Que tal, chica, Mamă, ce chico bun, Mama mia, ce pălărie, chico!; Fuego (foc) : N-am fuego!*

5. Numeralul de cele mai multe ori este folosit în limba română. Frecvent utilizat în spaniolă este numeralul ordinal al doilea – secundo. De asemenea, numerele de telefon, numerele apartamentelor din adrese sunt spuse în castelană. În

persoane din România”, „sunt din altă țară”. Astfel, se explică și refuzul anumitor români de a-și recunoaște naționalitatea.

noaptea de Anul Nou, numărătoarea inversă se face în spaniolă : *cinquo, quatro, tres, dos, uno....*

6. Saluturile, cuvintele de mulțumire și înjurăturile sunt aproape întotdeauna utilizate în limba spaniolă. *Holla, Que tal, Hasta luego* – saluturile nu variază în funcție de momentul zilei, de vârsta sau relațiile dintre persoanele implicate în conversații. Același lucru este valabil și pentru cuvintele de mulțumire : *Gracias* (mulțumesc) și *de nada* (pentru nimic), au aceeași frecvență ca și saluturile. Înjurăturile în limba română sunt aproape inexistente, se folosesc numai în conflictele dintre români și spanioli, cu scopul de a nu fi înțelese. Așa se explică și faptul că sunt cele mai frecvente cuvinte românești folosite de cetățenii spanioli. Totuși, indiferent de limbă, apar destul de rar.

B. În a doua categorie intră expresiile și cuvintele spaniole care nu au un echivalent exact în limba română, sau care au fost utilizate sporadic în România, iar prima tangență cu aceste noțiuni se face prin intermediul limbii spaniole. *Locutorio* este un loc de unde se poate telefona în afara țării în care există tarife speciale pentru convorbirile cu România. Din limbajul elevilor am desprins cuvintele : *refuerzo* - *Am fost la clasele de refuerzo*, și *patio* – locul în care stau elevii în timpul pauzelor, nu este echivalent cu curtea școlii.

Același cuvânt exprimă mai multe noțiuni. *Targeta* înseamnă pașaport, act de rezidență, cartelă telefonică, card, permis de conducere. Așadar, este mult mai simplă utilizarea unui singur termen pentru mai multe obiecte.

O altă clasă importantă este constituită de felurile de mâncare, care, ca și cuvântul sarmale folosit identic și de spanioli, se traduc cu dificultate, iar în cazul în care sunt traduse, pierde o parte a sensului : *calamares* – calamar; *cipiones, almendras* – migdale, *cubata* (un pahar cu băuturi combinate cu gheață), *longanizas* (un fel de cârnați subțiri), *conejo* (iepure), *gambas* (raci), *hamon* (șuncă afumată și ținută la macerat), *paella, aroz negro* (mâncăruri tradiționale valenciene).

Aproape toate conversațiile dintre doi prieteni români încep la fel, în castellană: *Holla, Cristian! Que tal?, Bien, gracias, y tu?, Bien! , Me alegro*. Urările cu ocazia zilelor de naștere, de Anul Nou, sau de alte sărbători se fac în spaniolă: *Feliz Madalenas, Feliz cumpleaños, Que tengas suerte, Que seas feliz*.

4.5. Deoarece imigrația română în Spania este încă tânără, influențele limbii spaniole asupra limbii române sunt evidente la nivel lexical. Există însă și câteva **aspecte morfologice**, care merită discutate. Corelând ideile din acest subcapitol, cu cele dedicate lexicului, se observă că, aproape de fiecare dată când cuvintele spaniole sunt introduse într-o conversație în limba română, sunt articulate: *Dă-i senioritei un beso; Am văzut o chica*.

Evidentă este, nu numai în comunicarea orală, dar și în cea scrisă, folosirea greșită a prepozițiilor: *Mira la pui!* (privește-l pe pui); *Prințesă la Espana* (prințesă în Spania); *Trăiască dom bucătar de la Espana; Asta a învățat să facă la Espana*.

Afluxul de pronume demonstrative din limba română este, de asemenea, un rezultat direct al influenței limbii spaniole. Nestăpânind noua limbă perfect, se folosesc permanent în discuții de pronumele demonstrativ: *este, esta, esa*, înlocuind

noțiunile pentru care nu cunosc denumirea exactă în spaniolă, pentru a explica ceea ce vor și pentru a se face înțeleși.

Așadar, contextele situaționale înglobează o componentă sociologică, una psihologică și una lingvistică.

Tipologia contextelor diferă de la un autor la altul. În mod curent, se face distincția între contextul lingvistic și contextul extralingvistic (DȘL).

În ceea ce privește contextul non-verbal, se observă în cazul românilor din Spania folosirea gesturilor și a mimicii pentru a exprima senzații, stări emoționale care nu pot fi surprinse în cuvinte, deoarece românii nu au încă nivelul de achiziții necesar reproducerii acestora. De multe ori, cuvintele, în special interjecțiile (*mira!*) sunt însoțite de un gest pentru a identifica obiectul care se dorește a fi văzut. Același lucru se observă în momentul folosirii pronumelui demonstrative de apropiere *este, esta, estos, estas, ese, esa, esos, esas* și de depărtare *aquel, aquella, aquellos, aquellas* Arătatul cu degetul sau un alt gest înlocuiește cuvântul care nu este cunoscut de vorbitor.

E. Coșeriu adaugă celor două contexte – verbal și non-verbal – pe cel idiomatic, *reprezentat de limba în care se comunică și care constituie fondul vorbirii*(DȘL). Așadar, în cazul în care românii vorbesc în limba spaniolă, foarte rare sunt cuvintele în limba română, iar în situația când se află în familie, folosesc preponderent limba română (rar cuvinte în spaniolă). Intermediare sunt situațiile când se află pe stradă între români – folosesc alternativ limba română și pe cea spaniolă.

5. Contextual

Termenul contextual poate fi analizat din mai multe perspective. *Trăsătura contextuală este trăsătura unei unități lingvistice înregistrând particularități semnificative ale contextului lingvistic, deci ale vecinătăților în care unitatea analizată apare* (DȘL). Astfel, cuvintele limbii spaniole sunt folosite în anumite situații lingvistice. *La nivel sintactic, unde există constrângeri impuse de cuvinte și restricții de combinare fiecărui cuvânt, trăsăturile contextuale notează trăsăturile semnificative ale contextelor pe de o parte, în termeni categoriali, adică de clasă morfologică și de restricție de formă (caz, prepoziție) impusă vecinătății, iar pe de altă parte în termeni lexicali, adică de restricții lexicale impuse cuvintelor cu care se leagă sintactic* (DȘL). Este cazul dativului cu *la* din vorbirea românilor (*arata la copii, indica la Mihai*), datorat faptului că în limba spaniolă verbele echivalente *mostrar* și *indicar* se folosesc cu prepoziția *à*.

6. Intercontext – intracontext

Pentru a putea interpreta interferențele lingvistice româno-spaniole trebuie să analizăm integrarea românilor în mediul cultural și lingvistic specific Spaniei, într-un anumit context. Astfel, este nevoie de o abordare abstractă a contextului. În acest sens, contextul se divide în două tipuri: intercontext și intracontext, ale căror caracteristici se stabilesc în cadrul relațiilor dintre spanioli și români. În grupul de

români studiat, percepția lingvistică se construiește mutual, datorită capacității lor de interacțiune în manifestările sociale. Când românii interacționează în mediul lor înconjurător, stabilesc așa numitul intercontext, care constă într-o complexitate de subsisteme aflate în interacțiune. Intercontextul este un fenomen social care nu poate fi susținut de o singură persoană (Rohlfing et al., 4).

În interacțiunile dintre situațiile specifice unui anumit intercontext, o persoană stabilește propriul său intracontext, care-i permite să înțeleagă situațiile întâlnite (Rohlfing et al., 4).

Învățarea limbii spaniole se interpretează ca formă de intercontextualitate, întrucât se realizează în urma contactului cu alte persoane din mediul socio-cultural, de la care copiază anumite scheme de comunicare, structuri morfo-sintactice, sensuri, forme frazeologice, etc. Majoritatea românilor încep cu învățatul salutarilor, a numerelor (pentru a cunoaște costurile diverselor produse), a înjurăturilor. Învăț să vorbească corect limba spaniolă, fără să studieze gramatica și folosesc expresii de genul *tomar el pelo*, *ir de marcha*, fără să le cunoască perfect sensul, ci făcând analogii între contextele situaționale în care au fost folosite expresiile respective și introducându-le în contexte asemănătoare.

În contextul globalizării, interferențele lingvistice dintre limba română și limba spaniolă constituie un fenomen care necesită a fi cercetat îndeaproape.

Bibliografie

- Ardelean 2002: Carmen Ardelean, *Influențe lingvistice asupra discursului estetic actual*, Ed. SC Vavila Edinf SRL, București.
- Avram 1986: Mioara Avram, *Gramatica pentru toți*, Editura Academiei, București.
- Colón 1976: Germán Colón, *El léxico catalan en la Romania*, Madrid.
- Coșeriu 1977: Eugenio Coșeriu, *Estudios de lingüística románica*, Madrid.
- Graur 1968: Alexandru Graur., *Tendințe actuale ale limbii vorbite*, București.
- Graur, Wald 1965: Alexandru Graur, Lucia Wald, *Scurtă istorie a lingvisticii*, București, Editura Științifică.
- Ionescu 1993: Emil Ionescu, *Manual de lingvistică generală*, București, Editura All, 1993.
- Iordan, Manoliu 1980: Iordan, Iorgu, Manoliu, Maria, *Manual de lingüística románica*, Madrid.
- Linares, Bayo 2004: Josep Cristià Linares Bayo, *Diccionari valencià – castellà – romanés*, Castelló, Primera Plana Producciones.
- Lobiuc 1998: Ioan Lobiuc, *Contactele dintre limbi*, Vol I, Ed. Universității “Al. I. Cuza”, Iași, 1998.
- Lobiuc 1997: Ioan Lobiuc, *Lingvistică generală*, Iași.
- Munteanu 1996: Dan Munteanu, *Casos de interferencias españolas en el habla de los rumanos residentes en España*, *Lingüística Española Actual* 18, 1996, p. 137 – 151.
- Munteanu 2008: Dan Munteanu, *Româna vorbită în Spania poate deveni o nouă modalitate lingvistică?*, comunicare prezentată la București, Conferința *Diaspora în Cercetarea Științifică Românească*.
- Nestorescu 2002: Virgil Nestorescu, *Contacte lingvistice interbalcanice. Elemente românești în limba bulgară*, București, Univers Enciclopedic.

- Pușcașu 1994: Ana Pușcașu, *Interferențe lingvistice româno-ruse în vorbirea românilor din Republica Moldova*, Teză de Doctorat coordonată de Prof. Dr. G. Mihăilă, Universitatea din București.
- Rohlfing, Rehn, Mathias, Ulrich: J. Rohlfing, Rehn Katharina, Goecke Matthias, Karl Ulrich, *Interplay between Context and Situation*, Bielefeld University, Germany.
- Ropciuc 1996: Ion Robciuc, *Raporturile lingvistice româno-ucrainiene. I. Elemente românești în ucrainiană*, București.
- Sala 1997: Marius Sala, *Limbi în contact*, București, 1997.
- Stama-Cazacu 1969: Tatiana Stama-Cazacu, *Introducere în psiholingvistică*, București, Editura Științifică.
- Stama-Cazacu 1999: Tatiana Stama-Cazacu, *Psiholingvistica. O știință a comunicării*, București, Editura All.
- Știucă 2007: Narcisa Alexandra Știucă, , *Cercetarea etnologică de teren, astăzi*, București, Editura Universității.
- Weinrech 1968: U. Weinreich, *Languages in Contact*, Hague-Paris-Mouton.
- Interferențe lingvistice în zona multiethnică a Banatului*, lucrare coordonată de Maria Király și Mihai Radan, Ed. Universitatea de Vest, Timișoara, 2006.
- DȘL: Bidu-Vrânceanu, Angela, Călărașu, Cristina, Ionescu-Ruxăndroiu, Liliana, Mancaș, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicționar de științe ale limbii*, Ed. Nemira, București, 2005.
- NDULR: *Noul dicționar universal al limbii române*, Ed. Litera Internațional, București, 2006.

www.arhiva.informatia.ro/Article29939.phtml
www.cciprian.3x.ro/articole/globalizarea.htm
www.globalizare.ro
www.hotnews.ro/articol_19218-Romanii-din-Spania-injurati-pe-muzica.htm
www.saladelectura.cnet.ro/?p=114
www.telenoveleacasa.ro, (forum).
Asociația Românilor din Castellón (A.I.P.E.)

Romanian – Spanish Linguistic Interferences. Context. Contextual. Contextuality

The work entitled *Romanian – Spanish Linguistic Interferences* intends to bring forth the importance manifested by the study of linguistic interference within the Romanian communities in Spain. Worth taking into consideration is the fact that during its use, alongside Spanish, the Romanian language spoken in Span, was subjected to a strong influence, which tends to restructure the use patterns through the emergence of foreign elements within the diverse levels of the language.

Ploiești, România